

Kirkegårdenes redskaber og maskiner

Kirkegårdsinspektør Aage Fich

II. Håndredskaber.

Det må i almindelighed erkendes, at de håndredskaber, der benyttes på kirkegårdene, har gennemløbet en udvikling og tilpasning fra fabrikanternes side sådan, at vi i dag har virkelig gode hjælpemidler i vore redskaber.

Imidlertid har udviklingen også her bevirket en specialisering, som gør det muligt at vælge netop det redskab, der tjener det enkelte formål bedst. Det ses klarest med spader og river.

Spaden.

De krav, der må stilles til en god gravespade, er godt stål, planslebne nagler på bagsiden og på skeden, knastfrit skaft med årener langt løbende, ombøjet tråd og en passende fremadbøjning af spadebladet i forhold til skaftet. Om man vil foretrække træhåndtag eller påsat jernbøjle med tværgreb af træ er en smags sag. Træhåndtag er jo nok de mindst stabile.

Man bør undgå spader med fremspringende naglehoveder. De besværliggør rensningen, og klæg jord hænger for me-

get i under arbejdet. I denne henseende synes fabrikterne ikke at udvise fornøden omhu. Selv fra vore største og mest anerkendte fabrikker leveres spader med maskinnittede nagler, som sidder skråt i naglehullerne og derfor har fremspringende kant i naglehovedets ene halvdel. Bestræbelserne for at opnå den lavest mulige fremstillingspris synes her at have medført en nedsat kvalitet.

Der findes en spadetype med pånitted tråd, ringe fremadbøjning af spadebladet og i sværere stål end gravespaderne. De synes dog ikke at byde på fordele, som berettiger udstrakt brug af dem. Det er jo utroligt, hvad en almindelig gravespade kan holde til, når der tages rigtigt på den, medens selv en svær spade let kan brækkes, når der tages klodset på den.

Priklespader (se figur 23d) med plant, bredt stålblad er fortræffelige til udskeling af småplanter, og planteskolespaden med lange skinner burde havde større udbredelse til rydningsarbejde.

Smalle dræningsspader er nærmest et entreprenørredskab, og hulspader med

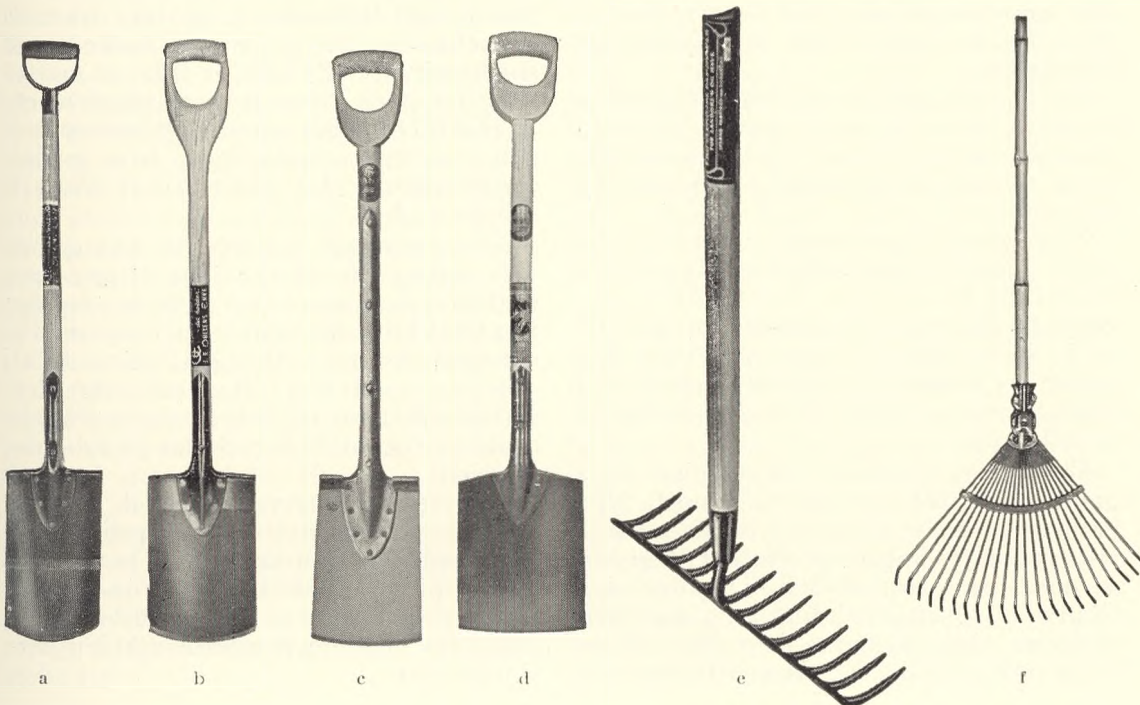

Fig. 23.
Fra venstre:
a sort havespade,
b helblank havespade,
c planteskolespade,
d priklespade,
e stålrive med buede
tænder,
f vifterive.
I. E. Ohlsens enkes
clicheer.

blad som $\frac{1}{3}$ cirkel til gravning af urnegrave fortjener næppe større udbredelse.

Interessen samler sig da om den først beskrevne type, som stort set er anvendelig til alt forekommende grave-, plante- og rydningsarbejde; men der må udvises kritik ved indkøb.

En spades æg bør jævnlige slibes eller files, og da mest på den konkave side. Spaden holdes lettest blank, når den altid aftørres med en klud efter at være renskrabet, — og en klud *kan* man da have i sit redskabsskab.

Riven.

Helt anderledes stiller det sig med river, idet de forskellige rivearbejder er vidt forskellige.

Lad det da straks være sagt, at jernriver med lige, pånittede tænder, de af altanhavfolk benyttede små river, hvor tænderne er udstanset af jernplade og drejet $\frac{1}{4}$ omgang samt river med træ-tænder er helt uden interesse.

Til rivning og finplanering af gravet jord benyttes bedst river med buede tænder, som går i eet med rivens nakke og uden bøjle (se figur 23). Ganske vist bøjes rivens to halvdele lettere, når skaffet er fastgjort med tap fra rivens midte, men på den anden side er disse rivers stabilitet så stor, at hensynet til brugen må være afgørende ved valget. Det er forøvrigt de almindeligst forekommende i handelen.

De fås i handelen med 6—18 tænder. 8-tandsriverne er mest anvendelige til rensning af gravsteder og 16-tandsriverne til almindelig rivning og finplanering af jord.

Til rivning af grusgange er en bred, let trærive med 20 trådtænder så afgjort den bedste. På denne type er skråstiver nødvendige af hensyn til stabiliteten, men de er jo heller ikke i vejen her. Også her mangler i almindelighed nogen omhu ved fremstillingen, mest med påsætning af skråstiverne.

Vifteriver fås med trådtænder eller tænder af tyndt båndstål. Den sidste type er bedst. Der er grund til at afse denne rivetype megen opmærksomhed på grund af dens arbejdsduelighed. Til udrivning af blade og hækafklipping på gange med ærtesten eller lignende kan den på en forunderlig måde få planteaffaldet sor-

teret fra ærtestenene. Den er også god til småplæner.

Gummiriver bør være enerådende, hvis det er nødvendigt at afrive græsplæner af nogenlunde størrelse om sommeren. Græsfangere på plæneklippere kan selvfølgelig begrænse dette arbejde, men tilstedeværende træer kan nødvendiggøre stadig oprivning, og det er græsset meget følsomt overfor. Det er ikke for meget sagt, at rivning er een af græsplæneres værste fjender.

Der er dog den hage ved dem, at de i handelen forekommende gummiriver er af meget ringe stabilitet; ja, så ringe at det må tilrådes at sende de endnu ubrugte til smeden for at få jernbøjlen svejset om både ved rivenakkens ender og ved skaftheftet. Det er egentlig sløjt, at så anvendelige redskaber sendes i handelen med så dårlig punktsvejsning, at en omsvejsning direkte må tilrådes, før man sætter skaft på! Men sådan er det altså.

En rive af ny konstruktion (kaldet RIVLET) til rivning af gravsteder kan ventes sat i produktion snarest. Den bryder med det hævdvundne princip, at alle en rives tænder skal være lige lange. På denne type (som fremstilles af rustfrit letmetal), aftager tændernes længde betydeligt ud mod enderne. — Rivenakken er stærkt afrundet. RIVLET er patenteret. Opfinderen, gartner *Gunner Aa. Hansen*, skriver meget beskedent i sin brochure: RIVLET er ikke en erstatning for gode river, men et supplement. — Det bliver interessant at gennemprøve den i sommer. Tænk bare, hvor mange buxbomkanter der ødelægges af rivernes skarpe ender!

At en mængde rivearbejde kan spares ved omlægning af arbejdet til mere rationelle arbejdsmetoder er en sag for sig. Her skal blot slås fast, at ingen ansvarlig arbejdsleder kan slå sig til tåls med, at „en rive er en rive“. Han må vælge den rigtige rivetype til hvert enkelt arbejde og sørge for, at de forefindes på arbejdspladsen.

Til rensning af riverne (før de sættes i skab) er intet bedre end en opslidt piasavagårdkost uden skaft. Den børster effektivt på tværs af rivetænderne på begge sider, og børsterne går til sidst fortræffeligt ind mellem tænderne på den omvendte rive.